

پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری (علمی- پژوهشی)

سال پنجم، شماره دوم، پیاپی (۹)، پاییز و زمستان ۱۳۹۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۷/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۲/۲۹

صص: ۱۵۲-۱۴۳

بررسی رابطه مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی

سمیه جابری^۱، عذرا اعتمادی^{۲*}، سید احمد احمدی^۳

۱- دانشجوی دکتری مشاوره، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

somayehjaberi3303@gmail.com

۲- دانشیار مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

o.etemadi@edu.ui.ac.ir

۳- استاد مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

sahmad@edu.ui.ac.ir

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه ساختاری مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی در زوجین شهر اصفهان بود. پژوهش از نوع همبستگی چندگانه و نمونه شامل ۴۰۰ زن و شوهر (۲۰۰ زوج) بود که به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از بین زوجین شهر اصفهان در نیمه اول سال ۱۳۹۲ انتخاب شدند. نمره‌های آزمودنی‌ها به صورت جمع نمره زن و شوهر در نظر گرفته شد. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های صمیمیت زناشویی اولیاء (۱۳۸۵) و مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام (۲۰۰۱) استفاده شد. داده‌ها به وسیله همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام تجزیه و تحلیل شدند. نتایج به دست آمده از همبستگی نشان داد که بین نمره‌های مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. نتایج رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد که از بین پنج مهارت ارتباطی، چهار مهارت درک پیام، کنترل عواطف، قاطعیت در کلام و بینش نسبت به فرایند ارتباط توانستند صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی کنند. همچنین، مدل معادله ساختاری مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی نشان داد که مهارت‌های ارتباطی ۰/۴۶ صمیمیت زناشویی را تبیین کردند. شاخص‌های نیکویی برازش CFI، NFI، IFI و TLI این مدل بالاتر از ۰/۹ و قابل قبول است؛ اما مقدار شاخص RFI کمتر از ۰/۹ و غیرقابل قبول است. شاخص RMSEA نیز دارای مقدار قابل قبول ۰/۷ است که نشانه برازش مناسب مدل است. در نهایت، مدل ارائه شده، از برازش مناسبی با داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش برخوردار بود.

واژه‌های کلیدی: صمیمیت زناشویی، مهارت‌های ارتباطی، مدل معادله ساختاری.

مقدمه

تن‌هاتن^۷ (۲۰۰۷) هم صمیمیت را توانایی برقراری ارتباط با دیگری و بیان عواطف تعریف می‌کند و آن را حق مسلم و از حالت‌های طبیعی انسان می‌داند (به نقل از: نصر اصفهانی، ۱۳۸۹).

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، در تعاریف گوناگون، اگر صمیمیت مترادف با یک ارتباط سالم نباشد، یکی از عوامل مهم در ایجاد و برقراری صمیمیت زناشویی محسوب می‌شود.

از سوی دیگر، ارتباط را به صورت پیامی که به شکل ارادی توسط فرستنده فرستاده می‌شود و متقابلاً به شکل ارادی توسط گیرنده پیام درک می‌شود، تعریف می‌کنند. بهترین شکل ارتباط، در میان اعضای خانواده شکل می‌گیرد. ارتباط زناشویی هم عبارت است از فرایند تبادل اطلاعات به‌طور کلامی و غیرکلامی بین زوجین که شامل مهارت‌هایی برای تبادل الگوهای اطلاعات درون سیستم زناشویی است (گلادینگ^۸، ۱۳۸۶).

مهارت‌های ارتباطی به منزله آن دسته از مهارت‌هایی هستند که به واسطه آن‌ها افراد می‌توانند درگیر تعامل‌های بین‌فردی و فرایند ارتباط شوند؛ فرایندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله کلامی و غیرکلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند (بروکس و هیث^۹، ۲۰۰۴؛ به نقل از: یوسفی، ۱۳۸۵). این مهارت‌ها مشتمل بر مهارت‌های فرعی زیر است که اساس مهارت‌های ارتباطی را تشکیل می‌دهد:

۱- درک پیام‌های کلامی و غیرکلامی: توانایی دریافت و ارسال پیام‌های واضح ارتباطی که از آن به صورت مهارت‌های درک پیام یاد می‌شود.

خانواده نخستین هسته اجتماع و اساسی‌ترین بنیان جوامع است که افراد هر اجتماعی در بستر آن رشد و نمو پیدا کرده، از آن طریق وارد جامعه می‌شوند. از جمله مظاهر زندگی اجتماعی انسان، وجود تعامل سازنده میان انسان‌ها و برقرار بودن عشق به هم‌نوع و ابراز صمیمیت^۱ و همدلی به یکدیگر است (عدالتی و ردزوان^۲، ۲۰۱۰). ازدواج به عنوان عالی‌ترین و مهم‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد توجه بوده است. صمیمیت کلید داشتن ازدواجی موفق و منبع مهمی برای شادی، احساس معنا و رضایت زناشویی به شمار می‌رود (هلر و وود^۳، ۲۰۰۰؛ به نقل از: احمدی، ۱۳۸۴).

صمیمیت عبارت است از رابطه نزدیک، خودمانی و معمولاً محبت‌آمیز یا رابطه‌ای عاشقانه و شخصی با فرد دیگری که مستلزم داشتن اطلاعات بسیار جزئی یا شناخت عمیق وی است (فرهنگ لغت رندم‌هاوس^۴؛ به نقل از باگاروزی^۵، ۱۳۸۷).

صمیمیت فرایندی تعاملی و شامل ابعادی مرتبط به هم است. محور این فرایند، شناخت، درک، پذیرش، همدلی با احساسات فرد دیگر، قدردانی و پذیرش دیدگاه اوست. صمیمیت مفهوم وسیعی است که می‌تواند از بحث درباره جزئیات زندگی تا افشای خصوصی‌ترین احساسات را که کسی به راحتی در مورد آن‌ها سخن نمی‌گوید، در بر بگیرد (بک^۶، ۱۳۸۲).

¹ Intimacy

² Edalate & Redzuan

³ Heller & Wood

⁴ The Random House Dictionary

⁵ Bagarozzi

⁶ Beck

⁷ Tenhouten

⁸ Gladding

⁹ Brooks & Heath

روابطشان به صمیمیت دست یابند. ارتباط تنها و مؤثرترین شیوه‌ای است که می‌تواند در رابطه‌ای به صمیمیت عمق ببخشد؛ چه از طریق همسر و خانواده و چه از طریق دوستان باشد. اگر افراد برقرارکننده‌های خوب ارتباط باشند، همه جنبه‌های زندگی آن‌ها بهبود بخشیده می‌شود (نانسی^۴، ۲۰۰۷؛ به نقل از: حسینیان و همکاران، ۱۳۹۰). علاوه بر مبانی نظری، پژوهش‌های متعددی در زمینه ارتباط صمیمیت زناشویی و مهارت‌های ارتباطی انجام شده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

گوردون^۵ و دورانا (۱۹۹۹) در پژوهشی با عنوان «کاربرد مهارت‌های ارتباطی صمیمانه» نشان دادند که این روش آموزشی - روانی باعث کاهش اضطراب، افزایش سازگاری، افزایش رضایت و صمیمیت زناشویی شده است. وارینگ و کلون^۶ (۲۰۰۶) در پژوهشی با عنوان صمیمیت زناشویی و خودافشایی نشان دادند که خودافشایی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های قوی صمیمیت زناشویی است؛ تا جایی که بیش از ۵۰ درصد واریانس حداقل چهار بعد از صمیمیت زناشویی توسط خودافشایی هر یک از همسران تعیین می‌شود. الکساندر و همکاران^۷ (۲۰۰۸) نیز عوامل پیش‌بینی‌کننده صمیمیت زناشویی را خودافشایی و پاسخ‌های همدلانه تعیین کردند.

آوری و همکاران^۸ (۱۹۸۰) هم دریافتند که زوج‌های گروه غنی‌سازی ارتباط، نسبت به گروه بهبود گفتگو، در بی‌پرده‌گویی، همدلی و صمیمیت افزایش بیشتری نشان داده‌اند.

۲- نظم‌دهی به هیجان‌ها: به‌طور خلاصه مقوله کنترل عواطف، ناظر به توان ابراز احساسات و کنترل آن و نیز کنار آمدن با عواطف دیگران است.

۳- گوش دادن: گوش دادن، فرایند آموخته شده و پیچیده حس کردن، تفسیر، ارزیابی، ذخیره‌سازی و پاسخ‌دهی به پیام‌های شفاهی است. گوش دادن مؤثر، فعالیتی است که گوینده را در انتقال منظور خویش یاری می‌کند و از طرفی، حالت دفاعی را در گوینده از بین می‌برد.

۴- بینش نسبت به فرایند ارتباط: توانایی درک چگونگی تأثیرگذاری در روابط اجتماعی و نیز توانایی فهم دیگران است که یکی دیگر از مهارت‌های ارتباطی است.

۵- قاطعیت در ارتباط: این مهارت ناظر به برخورداری از جسارت بدان حد است که فرد بتواند صرف نظر از واکنش عاطفی دیگران، سؤال‌ها و ابهامات خود را بیان کند (حسین‌چاری و دلاورپور، ۱۳۸۵).

این مهارت‌ها از چنان اهمیتی برخوردارند که نارسایی آن‌ها می‌تواند با احساس تنهایی، افسردگی، حرمت خود پایین و عدم موفقیت‌های تحصیلی و شغلی همراه باشد (ویلیامز و زادپرو^۱، ۲۰۰۴؛ سگرین^۲، ۱۹۹۸، اسپیتزبرگ^۳، ۲۰۰۳؛ به نقل از: یوسفی، ۱۳۸۵).

پیشرفت موفق در صمیمیت، به ارتباط مؤثر و خوب نیاز دارد. وقتی دو نفر خیلی راحت خود را در احساسات یکدیگر سهیم می‌دانند، افکار و عقاید خود را بدون هیچ ترسی و به دور از سوءتفاهم بیان می‌کنند و این شانس وجود دارد که آن‌ها در

⁴ Nancy

⁵ Gordon

⁶ Waring & Chelune

⁷ Alexander etal

⁸ Avery etal

¹ Williams & Zadiro

² Segrin

³ Spitzberg

شد که تعداد ۳۸۸ نفر (۱۹۴ زوج) که ۹۶ درصد کل پرسشنامه‌ها را شامل می‌شدند، به صورت کامل عودت داده شد؛ اما در تجزیه و تحلیل آماری چهار مورد به عنوان داده پرت به صورت خودکار حذف شدند و در نهایت، ۳۸۴ پرسشنامه (۱۹۲ جفت) تجزیه و تحلیل شدند. نمره‌های آزمودنی‌ها در هر مقیاس به صورت جمع نمره زن و شوهر در نظر گرفته شد. ابزارهای پژوهشی استفاده شده، عبارتند از:

۱- پرسشنامه صمیمیت زناشویی: به منظور اندازه‌گیری میزان صمیمیت زناشویی از پرسشنامه صمیمیت زوجین اولیاء (۱۳۸۵) استفاده شد. این پرسشنامه مشتمل بر ۸۵ سؤال و مقیاس آن طیف لیکرت است و در ۹ بعد صمیمیت زناشویی را می‌سنجد. به منظور تعیین روایی محتوایی، از نظر پنج تن از متخصصان مشاوره دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان و برای تعیین روایی سؤالات، از روش همبستگی هر سؤال با نمره کل آزمون استفاده شده است. به منظور بررسی روایی همزمان پرسشنامه صمیمیت زناشویی از مقیاس صمیمیت تامپسون و واکر^۲ (۱۹۸۳) استفاده شد. نتایج نشان داد که همبستگی بین آزمون صمیمیت زناشویی و مقیاس تامپسون و واکر برابر ۰/۹۲ بوده است که در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($r = 0.92, P < 0.01$).

برای تعیین پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شده که آلفای کرونباخ کل آزمون ۹۸/۵۸ محاسبه شده است. همچنین، مقدار آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر، ۹۷/۳۳ بود. بنابراین، پرسشنامه از پایایی مناسب برخوردار است. نمره فرد در این آزمون از طریق جمع نمره‌های گزینه‌ها به دست می‌آید. نحوه نمره‌گذاری هر گزینه به صورت

فلوریان و همکاران^۱ (۲۰۱۳) هم دریافتند زوجین شکایت‌کننده نسبت به زوجین سرزنشگر صمیمیت بالاتری را تجربه می‌کنند.

با توجه به آنچه گذشت، داشتن مهارت‌های ارتباطی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های قوی برای صمیمیت زناشویی محسوب می‌شود. بنابراین، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین مهارت‌های ارتباطی و صمیمیت زناشویی پرداخته است.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- مهارت قاطعیت در کلام، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.
- ۲- مهارت بینش نسبت به فرایند ارتباط، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.
- ۳- مهارت درک پیام کلامی و غیرکلامی، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.
- ۴- مهارت کنترل عواطف، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.
- ۵- مهارت گوش دادن، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.
- ۶- مهارت‌های ارتباطی در مجموع صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند.
- ۷- مدل پیشنهادی با داده‌ها برازش دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل همه زوجین شهر اصفهان در سال ۱۳۹۲ بود. نمونه مورد نظر به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شد. در ابتدا تعداد ۴۰۰ عدد پرسشنامه به ۲۰۰ زوج از افراد نمونه داده

² Thompson & Walker

¹ Florian et al

مقدار آلفای کرونباخ برای پنج خرده‌مقیاس پرسشنامه مذکور در پژوهش حاضر به این ترتیب به دست آمد: گوش دادن ۰/۵۱، توانایی دریافت و ارسال پیام ۰/۶۵، بینش نسبت به فرایند ارتباط ۰/۶۳، کنترل عاطفی ۰/۷۱ و ارتباط توأم با قاطعیت ۰/۵۸. برای تکمیل این پرسشنامه لازم است پاسخگو هر گویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت خود را با محتوای آن بر روی طیف لیکرت پنج درجه‌ای از ۱ (برای هرگز) تا ۵ (برای همیشه) مشخص کند؛ بدین سان، دامنه نمره محتمل برای هر فرد بین ۳۴ تا ۱۷۰ خواهد بود.

ابزار تجزیه و تحلیل: برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام) و سپس از مدل معادله ساختاری برای برازش مدل مهارت‌های ارتباطی و صمیمیت زناشویی استفاده شد. همچنین، به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزارهای SPSS و AMOS استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی رابطه بین مهارت‌های ارتباطی زوجین و صمیمیت زناشویی از تحلیل همبستگی پیرسون استفاده شد.

(همیشه = ۴، گاهی اوقات = ۳، به ندرت = ۲ و اصلاً = ۱) است. در سؤالات با نمره‌گذاری معکوس این ترتیب به صورت وارونه است.

بنابراین، حداقل نمره ۸۵ و حداکثر آن ۳۴۰ است. هر چه فرد نمره بیشتری کسب کند، نشان‌دهنده صمیمیت زناشویی بیشتر است.

۲- پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی: این آزمون را کوئین‌دام در سال ۲۰۰۱ برای سنجش مهارت‌های ارتباطی در بزرگسالان ابداع کرده است و دارای ۳۴ عبارت است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کنند. این پرسشنامه توسط جرابک (۲۰۰۴) برای سنجش مهارت‌های ارتباطی زوجین به کار گرفته شد. مهارت‌های ارتباطی فرعی که در این مقیاس بررسی می‌شوند، شامل پنج مهارت گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت هستند (حسین‌چاری و فداکار، ۱۳۸۴). اعتبار این پرسشنامه در ایران در پژوهش حسین‌چاری و فداکار (۱۳۸۴) با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای نمره کل آزمون برابر ۰/۷۱ گزارش شده است. در پژوهش یوسفی (۱۳۸۵) نیز که بر روی ۱۳۱ دانشجوی که شامل ۷۶ نفر مرد و ۳۵ نفر زن بودند، مقدار این ضریب برابر با ۰/۸۱ به دست آمد. همچنین، در پژوهش حاضر مقدار ۰/۸۶ برای نمره کل آزمون برای اعتبار این پرسشنامه به دست آمد.

جدول ۱. ضرایب همبستگی مهارت‌های ارتباطی زوجین و صمیمیت زناشویی

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	قاطعیت	بینش	درک پیام	کنترل عواطف	گوش دادن
صمیمیت زناشویی	۰/۲۹	۰/۲۷	۰/۵۵	۰/۵۲	۰/۲۳	
معناداری آماری	۰/۰۴	۰/۰۲	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲	

به ترتیب بیشترین مقدار همبستگی با صمیمیت زناشویی را دارند (به ترتیب $r=0/55$ ، $r=0/52$).

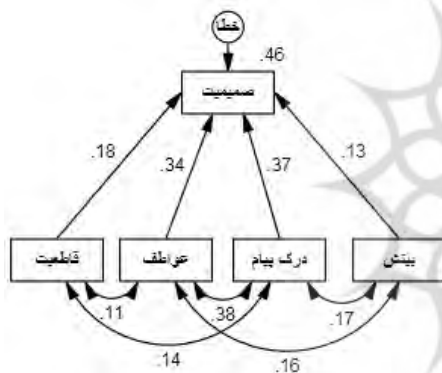
نتایج آزمون همبستگی در جدول (۱) نشان می‌دهد که مهارت‌های درک پیام و کنترل عواطف

ترتیب هر پنج مهارت ارتباطی مورد آزمون با صمیمیت زناشویی رابطه دارند. با توجه به معنادار بودن ضرایب همبستگی بین مهارت‌های ارتباطی و صمیمیت زناشویی می‌توان از رگرسیون گام به گام استفاده کرد. نتایج حاصل، در جدول (۲) گزارش شده است.

همان‌طور که جدول (۱) نشان می‌دهد، همه مهارت‌های ارتباطی با متغیر ملاک دارای همبستگی معنادار هستند؛ زیرا در مراتب بعدی سه مهارت قاطعیت در کلام، بیش نسبت به فرایند ارتباط و گوش دادن هم دارای ضرایب معناداری هستند (به ترتیب $r=0/29$ ، $r=0/27$ ، $r=0/23$ ، $P<0/05$). به این

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون به منظور تبیین صمیمیت زناشویی به واسطه مهارت‌های ارتباطی

متغیر ملاک	R	R ²	β	تغییرات R ²	معناداری آماری
درک پیام	0/58	0/34	0/346	0/34	0/0001
کنترل عواطف	0/63	0/40	0/225	0/06	0/0001
قاطعیت در کلام	0/66	0/44	0/215	0/04	0/002
بیش به فرایند ارتباط	0/68	0/46	0/118	0/02	0/004

شکل ۱. نمودار مدل مسیر تأثیرگذاری مهارت‌های ارتباطی زوجین بر صمیمیت زناشویی همان‌طور که مدل ارائه شده در شکل (۱) که با استفاده از نرم‌افزار AMOS به دست آمده است، نشان می‌دهد، با احتساب خطای اندازه‌گیری، مهارت‌های ارتباطی زناشویی در مجموع ۴۶ درصد واریانس صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی کرده‌اند.

چنانچه ملاحظه می‌شود، از بین پنج مهارت ارتباطی، مهارت گوش دادن نتوانست صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی کند. بنابراین، مدلی که بهترین برازش را با داده‌ها فراهم کرد، مدلی است که در آن گوش دادن اثر معناداری روی صمیمیت زناشویی

با توجه به نتایج گزارش شده در جدول (۲)، از بین مهارت‌های ارتباطی، مهارت گوش دادن نتوانست صمیمیت زناشویی را به‌طور معناداری پیش‌بینی کند ($P>0/05$). بنابراین، مهارت فوق نتوانست سهمی در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی داشته باشد و فرضیه ۵ تأیید نشد؛ اما در مورد سایر مهارت‌های ارتباطی (درک پیام، کنترل عواطف، قاطعیت در کلام و بیش نسبت به فرایند ارتباط) پیش‌بینی صمیمیت زناشویی دارای معناداری آماری است و به ترتیب، هر کدام از این مهارت‌ها به‌طور جداگانه توانستند به ترتیب ۳۴ درصد، ۶ درصد، ۴ درصد و ۲ درصد صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی کنند ($P<0/05$).

بنابراین، فرضیه‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ تأیید شدند. با توجه به مطالب فوق در مورد فرضیه ۶ می‌توان گفت که چهار مهارت ارتباطی که در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی دارای معناداری آماری هستند، در مجموع توانستند ۴۶ درصد صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی کنند.

نداشت؛ در نتیجه، از مدل حذف شد، بنابراین، فرضیه ۵ تأیید نشد.

جدول ۳. نتایج شاخص‌های برازش مدل پیش‌بین صمیمیت زناشویی به واسطه مهارت‌های ارتباطی زوجین

شماره شکل مدل	شاخص‌های تطبیقی یا نسبی						شاخص‌های برازش	
	RMSEA	TLI	IFI	RFI	CFI	NFI	معناداری آماری	Chi-square/df
حد مجاز	۰/۰۸	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۰۵	کمتر ۵
مشاهده شده	۰/۰۷	۰/۹۱	۰/۹۹	۰/۸۷	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۹	۲/۹۱

(۲۰۰۶) مبنی بر این‌که مهارت‌های ارتباطی به عنوان پیش‌بینی‌کننده قوی برای صمیمیت زناشویی و مؤلفه شکل‌گیری آن است، همسوست. البته پژوهش‌های مورد مطالعه مهارت‌های ارتباطی را بیشتر شامل خودافشایی و پاسخ همدلانه دانسته‌اند؛ اما در میان پژوهش‌های مورد مطالعه، پژوهشی مبنی بر این‌که هر یک از مهارت‌های ارتباطی شامل: گوش دادن، درک پیام، کنترل عواطف، قاطعیت در کلام و پیش‌بینی نسبت به فرایند ارتباط به عنوان عوامل پیش‌بینی‌کننده صمیمیت زناشویی باشند، یافت نشد. براساس مبانی نظری، صمیمیت زناشویی نتیجه افشای مسائل صمیمانه و در میان‌گذشتن تجارب صمیمانه است. ارتباط تنها و مؤثرترین شیوه‌ای است که می‌تواند در رابطه‌ای به صمیمیت عمق ببخشد. اگر افراد برقرارکننده‌های خوب ارتباط باشند، همه جنبه‌های زندگی آن‌ها بهبود بخشیده می‌شود (نانسی، ۲۰۰۷؛ به نقل از: حسینیان و همکاران، ۱۳۸۹).

نانسی (۲۰۰۷) آموزش ارتباط را مؤثرترین شیوه صمیمیت بخشیدن به روابط زناشویی می‌داند؛ چون عمق صمیمیتی که زوجها در روابطشان ایجاد می‌کنند، به توانایی آن‌ها برای انتقال روشن، صریح و مؤثر افکار، احساسات، نیازها، خواسته‌ها و آرزوهایشان بستگی دارد (باگاروزی، ۱۳۸۷). ارتباط خوب، صمیمیت عمیقی ایجاد می‌کند؛ در حالی که

همان‌طور که نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد، مدل ارائه شده در شکل (۱)، از برازش مناسبی با داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش برخوردار بوده است. بر اساس نتایج جدول، مقادیر شاخص‌های نیکویی برازش CFI، NFI، IFI و TLI این مدل بالاتر از ۰/۹ و قابل قبول است؛ اما مقدار شاخص RFI کمتر از ۰/۹ و غیرقابل قبول است.

همچنین، براساس نتایج جدول فوق، مدل به‌دست آمده به میزان کافی صرفه‌جویانه است (RMSEA ۰/۰۸). شاخص‌های ارائه شده در جدول (۳) نشان می‌دهند که مدل ارائه شده در این پژوهش با داده‌ها برازش دارد، بنابراین، فرضیه ۷ پژوهش تأیید شد.

نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ساختاری بین مهارت‌های ارتباطی و صمیمیت زناشویی بود. براساس نتایج به‌دست آمده از همبستگی و رگرسیون گام به گام در این پژوهش، مهارت‌های ارتباطی به عنوان یکی از عواملی پیش‌بینی‌کننده صمیمیت زناشویی است که در مجموع ۴۶ درصد از صمیمیت زناشویی را تبیین و پیش‌بینی کرد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های آوری و همکاران (۱۹۸۰)، گوردون و دورانا (۱۹۹۹)، الکساندر و همکاران (۲۰۰۸) و وارینگ و کلون

منابع

احمدی، ز. (۱۳۸۴). *تأثیر زوج‌درمانی ارتباط شئی (محبوب) کوتاه‌مدت بر الگوهای ارتباطی زوجین شهرستان خمینی‌شهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان.*

اولیاء، ن.؛ فاتحی‌زاده، م و بهرامی، ف. (۱۳۸۵). *تأثیر آموزش غنی‌سازی زندگی زناشویی بر افزایش صمیمیت زوجین، فصلنامه خانواده‌پژوهی، (۶) ۲، ص ۱۳۴-۱۱۹.*

باگاروزی، د. (۱۳۸۷). *بهبودبخشی صمیمیت در ازدواج، ترجمه رضازاده و پورنقاش تهرانی، تهران: دانشگاه الزهراء (س).*

بک، آ. (۱۳۸۲). *عشق هرگز کافی نیست، ترجمه قراچه داغی، م، تهران: نشر آسیم.*

حسین‌چاری، م و دلاورپور، م. (۱۳۸۵). *آیا افراد کمرو فاقد مهارت‌های ارتباطی‌اند؟، روان‌شناسان ایرانی، (۱۰) ۳، ص ۱۳۵-۱۲۳.*

حسین‌چاری، م و فداکار، م. (۱۳۸۴). *بررسی تأثیر دانشگاه بر مهارت‌های ارتباطی براساس مقایسه دانش‌آموزان و دانشجویان، دومه‌نامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد، دوره جدید، ش ۱۵، ص ۳۳-۲۱.*

حسینیان، س؛ یزدی، م و طباطبایی، م. (۱۳۹۰). *اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی برصمیمیت زناشویی زنان متأهل، فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، (۱۸) ۶، ص ۷۰-۴۵.*

گلادینگ، س. (۱۳۸۶). *خانواده‌درمانی: تاریخچه، نظریه و کاربرد، ترجمه بهاری، تهران: تزکیه.*

نصرافهانی، ن. (۱۳۸۹). *بررسی تأثیر آموزش مفاهیم نظریه انتخاب به شیوه گروهی بر افزایش*

ارتباط بد، تعهد و نکات مثبت رابطه را از بین می‌برد (هالفورد^۱، ۱۳۸۷). *نولر و گاتری^۲ (۱۹۸۹)؛ به نقل از: نظری و همکاران، (۱۳۸۸) مطرح کرده‌اند که ارتباط در ازدواج مهم است؛ زیرا روابط به‌طور اساسی در ارتباط بین زن و شوهر وجود دارد.*

زوج‌هایی که ارتباط مؤثر برقرار می‌کنند و رابطه صمیمانه دارند، از توانایی لازم برای تصدیق یکدیگر، گوش دادن و پاسخ‌های غیرتدافعی به نیازهای همسر خود و تمرکز بر مسائل موجود در هنگام بروز سوء تفاهم‌ها و احساسات منفی برخوردارند (لاور^۳، ۲۰۰۵). *بسیاری از زوج‌هایی که به خاطر وجود مشکلات صمیمیت در روابطشان به مشاور مراجعه می‌کنند، اغلب ارتباط ضعیف را به عنوان دلیل اصلی مشکلاتشان ذکر می‌نمایند (دبرا و آرتور^۴، ۲۰۰۴).*

پیشنهادها

رابطه قوی بین مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی و سهم ۴۶ درصدی این مهارت‌ها در تبیین صمیمیت زناشویی براساس مدل معادله ساختاری آن، سبب می‌شود که زوجین و مشاوران خانواده و روان‌شناسان بتوانند از نتایج این پژوهش استفاده کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود نتایج پژوهش حاضر در برگزاری کارگاه‌های آموزش مهارت‌های ارتباطی و برنامه‌های غنی‌سازی ارتباط در روابط زوجین برای همسرانی که مشکل ارتباطی دارند و یا برای همسران بدون مشکل و دختران و پسران در آستانه ازدواج استفاده شود.

¹ Hallford

² Guthri

³ Lower

⁴ Debra & Arthur

- of Couples therapy*. New York: Wiley Publisher.
- Nancy, J. S. (2007). *Communication and Intimacy*. www.nancy Jane Smith.com
- Waring, E. M., and Chelune, G. J. (2006). Marital intimacy and self-disclosure, *Journal of Clinical Psychology*, 2 (39), 183-190.
- صمیمیت زناشویی زنان، زن و مطالعات خانواده، ۲(۸)، ص ۱۱۴-۱۰۵.
- نظری، ع؛ اسدی، م و شاهینی، ع. (۱۳۸۸). تأثیر خانواده‌درمانی کوتاه‌مدت ستیر بر صمیمیت زوج‌ها، زن و مطالعات خانواده، ۲(۵)، ص ۱۲۹-۱۰۹.
- هالفورد، ک. (۱۳۸۷). زوج‌درمانی کوتاه‌مدت، ترجمه تبریزی؛ اردکان و جعفری، تهران: انتشارات فراروان.
- یوسفی، ف. (۱۳۸۵). رابطه هوش هیجانی و مهارت‌های ارتباطی دانشجویان، فصلنامه روانشناسان ایرانی، ۳(۹)، ص ۱۳-۵.
- Alexander, E. M., Angela, M. C., Rachael, L. H., Joseph, I. J., Brian, D. D. and Douglas, K. S. (2008). Predictors of Intimacy in Couples Discussions of Relationship Injuries: An Observation Study, *Journal of Family Psychology*, 22 (1), 21-29.
- Avery, A., Ridly, C., Leslie, L. and Milholland, T. (1980). Relationship Enhancement: A six month follow up, *American Journal of Family Therapy*, 8, 60-66.
- Debra, J. M. and Arthur P. A. (2004), *Handbook of Closeness and Intimacy*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Association Publishers.
- Edalati A. and Redzuan M. (2010), Perception of women towards family values and their marital satisfaction. *Journal of American Science*, 6 (4), 7-132.
- Florian, V., Hirschberger, G., and Mikolincer, M. (2013). Strivings for romantic intimacy following partner complaint or partner criticism: A terror management perspective, *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(5), 675-687.
- Gordon, L. H ., and Durana, C. (1999). *Preventive approaches in couple therapy*., New York: Wiley Publisher.
- Lower, L.M. (2005), Couples with Young children. In M. Harway (Eds.), *Hand book*

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Investigation of Structural Relationship between Communication Skills and Marital Intimacy

S. Jaberi

Ph. D. Student of Counseling, University of Isfahan, Isfahan, Iran

*** O. Etemadi**

Associate Professor of Family Counseling, University of Isfahan, Isfahan, Iran

S. A. Ahmadi

Professor of Family Counseling, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Abstract:

The goal of this research was to study structural relationship between communication skills and marital intimacy in Isfahanian couples. This research was multiple correlation and the sample includes 400 men and women which were selected by cluster random sampling among Isfahanian couples on the first half of 2013. In order to collect data, questionnaire of marital intimacy (2006) and Queendom communication skills (2001) was used. Data was analyzed by pearson correlation and stepwise regression. Obtained results of correlation showed that there is positive significant relationship between communication skills scores and marital intimacy. The results of stepwise regression indicated that communication skills described 46% of marital intimacy. Also the structural equation model of communication skills with marital intimacy showed that communication skills described 96% of marital intimacy. The index of goodness of fit IFI, NFI, CFI and TLI were upper 0.9 and acceptable, but RFI was less than 0.9 and unacceptable. RMSEA was 0.7 and acceptable and it indicated goodness of fit. Finally, the presented model had appropriate fitness by the collected data at this research.

Keywords: marital intimacy, communication skills, structural equation model.